

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖZ-YETERLİLİK ALGILARI VE KOPYA ÇEKMEYE İLİŞKİN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

*Kemal Oğuz ER

**Uğur GÜRGAN

Problem Durumu: Kopya çekme dünyadaki tüm eğitim sistemlerinde bir türlü önüne geçilemeyen temel sorunlarından biridir. Kopya çekme hem etik olarak hem de ölçme değerlendirme açısından bir sorun teşkil etmektedir. Kopya, ölçme ve değerlendirme sisteminde test araçlarının güvenilirliği ve geçerliğini tehdit etmektedir. Araştırmalar, kopya çekme sebepleri arasında olumsuz öğretmen tutumları, ezberci eğitim, anne ve babaların yüksek başarı beklentisi, verimli çalışma alışkanlıklarının kazandırılmamış olması, sınıfların kalabalık olmasını vb. göstermektedir. Öğrencileri kopya çekmeye iten nedenlerden biri de öğrencilerdeki öz-yeterlilik algısının düşük olması olabilir. Bandura (1977, 3), öz-yeterliği “bireyin belli bir işi başarılı bir şekilde gerçekleştirmesi için gerekli etkinlikleri organize edip başarılı olabileceğine olan inanç” olarak tanımlamıştır. Bandura (1977) öğretmen öz-yeterlilik algısını ise bir öğretmenin, öğrencilerin yeterince güdülenmemiş olduğu durumlarda bile öğrencilerin öğretmenlerinde arzu edilen sonuçları elde edebileceğine yönelik yargısı olarak tanımlamıştır.

Araştırmanın Amacı: Bu çalışmanın genel amacı, öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları ile öz-yeterlilik algıları arasındaki ilişkiyi belirli değişkenler açısından ortaya koymaktır.

Araştırmanın Yöntemi: Araştırma durum tespitine yönelik betimsel nitelikli bir çalışmadır. Bu çalışmada Semerci (2003) tarafından geliştirilen “Kopya Çekmeye İlişkin Tutum Ölçeği” ile Schmitz ve Schwarzer (2000) tarafından geliştirilen ve Yılmaz, Köseoğlu, Gerçek ve Soran (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan Öğretmen Öz-yeterlilik Ölçeği ve araştırmacılar tarafından oluşturulan veri toplama aracı uygulanmıştır. Araştırmanın Evrenini Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi’nde 2009-2010 Eğitim Öğretim yılında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, İlköğretim Bölümü; Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Anabilim Dalı, Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında okuyan birinci sınıftan 334 öğrenci ve dördüncü sınıftan 315 öğrenci olmak üzere toplam 649 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu çalışmada, kopya çekmeye ilişkin tutumlar ve öğretmen öz-yeterlilik algısı, cinsiyet, birinci ikinci öğretim, anabilim dalları, mezun olunan ortaöğretim kurumu değişkenlerine göre analiz edilmiştir. Verilerin analizinde t-testi, Anova ve frekans yüzde ve ortalamalara bakılarak sonuçlar yorumlanmıştır.

* Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

** Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

Bulgular ve Sonuçlar: Araştırmada elde edilen bulgular şunlardır: Öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutum puan ortalamaları yeterince olumlu bulunmamıştır (213.49). Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ise 22.09 bulunmuştur. Bu iki değerde ortalama bir puanı göstermektedir. Öğretmen adaylarının cinsiyete yönelik kopya çekmeye ilişkin tutumları ve öğretmen öz-yeterlilik puanları kızlar lehine anlamlı bulunmuştur. Kız öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik inanç puanlarının yüksek olmasına rağmen kopya çekmeye ilişkin tutumlarının da olumlu olması düşündürücüdür. Normalde kopya çekmeye yönelen öğrencilerin öz-yeterlilik algısının düşük olması beklenirken; öz-yeterliliği yüksek olan öğrencilerin kopya çekmeye ilişkin tutumlarının olumlu olması öz yeterliliğin bazen istenmedik davranışları da ortaya çıkarmada etkili olduğunu düşündürmektedir. Sınıf değişkenine göre kopya çekmeye ilişkin tutum puanları arasındaki fark anlamlı değilken, öğretmen öz-yeterlilik inanç puanları arasındaki fark dördüncü sınıfların lehine anlamlı bulunmuştur. Son sınıf öğrencilerini, kopya çekme davranışına yönlendiren etken; kopya çektiği halde ceza almayan, affedilen ya da yakalanmayan öğrenciler olabilir. Öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları ile öğretmen öz-yeterlilik algıları birinci öğretim lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farklılığın cinsiyet değişkeninde olduğu gibi öz-yeterlilik algısının yüksek olmasının olumsuz bir etkisi olduğu söylenebilir. Branş değişkenine göre ise, öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutum puanlarının Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği lehine anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Öğretmen öz-yeterlilik inanç puanlarının ortalamaları arasındaki farkın ise Sınıf Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği lehine anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Öğretmen öz-yeterlilik algısı kopya çekmeye karşı tutumun anlamlı bir yordayıcısıdır denilebilir ($r=.115$).

Anahtar Kelimeler: Kopya çekme, Tutum, Sınav, ilköğretim, Öğretmen Adayları, Öğretmen Yetiştirme

The Relationship Between Teacher Candidates' Self-Efficacy Perceptions and Their Attitudes Towards Cheating

Status of the Problem: Cheating system is one of the main problems that can not be avoided in all education systems around the world. Cheating is a problem both in ethical and measurement-evaluation aspects. Cheating threatens the reliability and validity of the testing tools in measuring and evaluating system. The research shows that factors such as negative teacher attitudes, education system that makes students memorize, parents' high expectations of success, not having effective work habits, the overcrowded classrooms are some of the reasons for cheating. One of the reasons that led the students to cheat may be the low self-efficacy of the students. Bandura (1977, 3) defines self-efficacy as "the belief in the individual that he/she can be successful by organizing the required activities in order to perform a specific job successfully". Bandura (1977) defines teacher's perception of self-sufficiency as estimation of a teacher that the students can get the desired outcomes from their teachers even in the cases where the students are not motivated enough.

Purpose of the Study: The overall purpose of this study is to show the relationship between teacher candidates' attitudes toward cheating and their self-efficacy perceptions in terms of some specific variables.

Method of the Study: This study is a descriptive study carried out to determine the current state. In this study, "An Attitude Scale Towards Cheating" designed by Semerci (2003) and "Teachers' Self-Efficacy Scale" developed by Schwarzer and adapted into Turkish by Yılmaz, Köseoğlu, Gerçek and Soran (2004) as well as the data-gathering tools designed by the researchers were used. The universe of the research was composed of the students being educated in Balıkesir University, Necatibey Faculty of Education in 2009-2010 Academic Year. The sampling group of the research consisted of 649 teacher candidates, 334 of which freshmen and 315 of which were senior students from Elementary Education Department, Initial Teacher Training Department, Primary School Mathematics Teacher Training Department, Science Teacher Training Department, Pre-School Teacher Training Education Department and Social Sciences Teacher Training Department. In this study, attitudes toward cheating and teacher self-efficacy perception were analyzed according to the variables such as, gender, day and evening shift instruction of the programs, departments, high school that the students graduated. In data analysis, the results were interpreted depending on t-test, ANOVA and frequency percentage and average scores.

Findings and Conclusions:

Study findings include:

Student teachers' average score of attitudes toward cheating were not positive enough (213.49). The self-efficacy of teacher candidates was found out to be 22.09. These two values showed the average score. Teachers' attitudes toward cheating in terms of gender and teacher self-efficacy belief scores were found to be statistically significant in favor of female students. It is engrossing that the attitudes of female teacher candidates towards cheating is positive although their self-efficacy belief scores are high. Normally, the self-efficacy perception of the students attempting to cheat are expected to be low. The fact that the attitudes of the students having high self-efficacy towards cheating are positive, arises the thought that self-efficacy is sometimes effective in causing some unwanted behaviors.

While the difference between the attitude scores towards cheating in terms of class variable was not significant, the difference between teacher self-efficacy belief scores was found to be significant in favor of senior students. The factor that leads the senior students to cheat may be the students that are not punished, forgiven or not caught although they have cheated. The attitudes of the teacher candidates towards cheating and teacher self-efficacy perceptions were found to be significant in favor of day shift of the departments. This difference may be the negative impact of the high self-efficacy perception as the one in gender variable. According to the branch variable; in the attitude scores of the teacher candidates towards cheating, it was found to be a significant difference in favor of Science Teacher Training Department

and Pre-School Teacher Training Department. The difference between the teacher self-efficacy belief average scores was determined to be significant in Initial Teacher Training Department and Pre-School Teacher Training Department. It may be said that teacher self-efficacy perception is a significant predictor of the attitude towards cheating ($r=.115$).

Key words: Cheating, Attitude, Examination, Primary Education, Teacher Candidates, Teacher Education

GİRİŞ

Brickman (1961), kopya çekmenin eski çağlardan beri çeşitli toplumların eğitim sistemlerinde, önemli bir sorun olduğunu belirtmiştir (Akt: Selçuk, 1995). Semerci-oğlu (2005), kopya çekme olayının, ilköğretimden üniversiteye kadar hatta lisanüstü eğitim ve doçentlik dil sınavlarına kadar uzanan bir eğitim-öğretim problemi haline geldiğini, hatta; öğrencinin olduğu her yerde kopya çekme olayı ile karşılaştığını ifade etmektedir. Tayfun ve Yazıcıoğlu'da (2008), kopya olayının, akademik hayatın her düzeyinde görüldüğü için günümüzde artık en önemli akademik problemlerden biri olarak görülmekte olduğunu belirtmektedirler.

Kopya çekme sadece ülkemizde değil tüm dünyada akademik yaşamda karşımıza çıkan bir olaydır. Aydoğan (2008), Küreselleşme ve Etkisi: Rus ve Kırım Tatar öğrencilerinin Tutum ve Davranışlarının Analizi isimli çalışmasında; Rus öğrencilerin % 61 inin, Tatar öğrencilerin ise % 58'sinin insanların, başarılı olmak için, bazen yalan söylemek veya kopya çekmek zorundadır ifadesine katıldıkları sonucuna ulaşmıştır. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise, ABD' li gençlerin bu maddeye katılma oranı % 42 dir (Akt: Aydoğan,2008).

Bushway ve Nash (1977) zeka veya okul başarısı ile kopya çekme arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu, zeka düzeyi veya okul başarısı düşük olan öğrencilerin daha çok kopya çektiklerini ve kopya çekmedeki başarının kopya çekme davranışını önemli ölçüde etkilediğini belirtmişlerdir (Aktaran;Yangın ve Kahyaoğlu, 2009).

Popyack ve diğerleri de (2003), öğrencilikte kopya çekmenin nedenlerini; derslerin zorluğu, notların en önemli şey olarak kabul edilmesi, ödevlerin anlamsız veya zaman israfı olarak görülmesi, kopyanın, sistemin bir parçası olarak düşünülmesi, arkadaşlara kopya yoluyla yardımın bir fazilet olarak görülmesi, çalışmaya vakit bulunamaması şeklinde açıklamaktadırlar (Akt: Uçak ve Birinci, 2008).

Bozdoğan ve Öztürk (2008), teknolojinin gelişmesiyle kopya olayları kadar, kopya çekme yöntemlerinin çeşitliliğinde de bir artış olduğunu belirtmişlerdir. Bozdoğan ve Öztürk (2008), cep telefonları ve kopya çekme yöntemleri ile ödev paylaşım sitelerinin paylaşıldığı internet siteleri sayesinde öğrencilerin not kaygısı duyduğu hemen hemen bütün çalışmalarda kopyaya yönelmekte olduklarını ifade etmektedirler.

Bozdoğan ve Öztürk (2008), öğretmen adayları üzerine yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının %72.2'sinin üniversite hayatlarında en az bir kez kopya çektiği; en çok da ikinci (%40.7) ve üçüncü sınıflarda (%40.7) kopya çektikleri, en az kopyayı da dördüncü sınıfta çektikleri bulgularına ulaşmışlardır. Çalışmada, son sınıfta kopya çekme oranının az olmasının olası nedenleri olarak, öğrencilerin son sınıfta az derslerinin olması ve mezuniyet durumunda oldukları için risk almamaları olarak açıklanmıştır (Bozdoğan ve Öztürk, 2008). Tayfun ve Yazıcıoğlu (2008), öğrencilerin kopya hakkındaki görüşlerini inceledikleri çalışmada, öğrencilerin %46,2'sinin fakültede bazı durumlarda kopya çektiğini ifade ederken %53,8'i fakültede kopya çekmediğini belirtmiştir. Tayfun ve Yazıcıoğlu (2008), bu oranların öğrencilerin liseye oranla üniversitede daha az kopya olayına katıldıkları ama oranın hâla çok yüksek olduğunu belirtmektedirler.

Semerci (2004) kopya çekme sorununun sadece öğretmen yetiştiren kurumlarda değil örneğin tıp fakültelerinin de bir sorunu olduğunu söylemektedir. Fırat Üniversitesi, Tıp Fakültesinde 5. ve 6. sınıfta öğrenim gören 73 Tıp Fakültesi öğrencisine kopya konusunda görüş soran Semerci, beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin %45.2'sinin hem ara sınavlarda hem de final sınavlarında kopya çektiğini bulgusuna ulaşmıştır. Öğrenciler, en çok kendilerine duydukları güvensizlik nedeniyle, (kopya olmadan başaramam duygusu, %64.4) kopya çektiklerini ve daha çok çoktan seçmeli sınavlarda kopyaya başvurduklarını, bunun yanında en çok kullanılan yöntemin yanındaki arkadaşa gizlice bakma olduğunu belirtmişlerdir. Semerci'nin (2005), polis okulu öğrencilerinin kopya çekmeye ilişkin tutum ve görüşlerini araştırdığı çalışmasında ise bu oran %65.8'dir.

Kaymakcan (2002), İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin kopya çekmeye karşı yaklaşımlarını incelediği çalışmasında İlahiyat Fakültesinde okuyan öğrencilerin %63.5'i değişen sıklıkla kopya çektiklerini ifade etmişlerdir. Batı ülkelerinde yapılan çalışmalarda kopya çekme oranının genelde %70'lerde olduğunu belirten Kaymakcan (2002), bu sonucun İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin kopya çekme oranlarının diğer fakülte ve Batı'daki üniversite öğrencileriyle büyük ölçüde paralellik gösterdiğini belirtmekle birlikte İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin dindarlık seviyesinin ve ahlâki değerlere bağlılıklarının daha fazla olacağı beklentisine bağlı olarak araştırmada ortaya çıkan kopya çekme oranının yüksek olduğu ifade etmektedir. Ayrıca, Kaymakcan'ın bu çalışmasında kopya çekme bakımından en problemli derslerin felsefe grubu dersleri ve formasyon dersleri olduğunun da altı çizilmektedir.

Yangın ve Kahyaoğlu (2009), ilköğretim bölümünde öğrenim gören öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada, öğretmen adayları, kopya çekmenin haksızlık olduğunu, başkasının kopya çekmesine izin verilmemesi gerektiğini ve kendilerine güveni olmayan kişilerin kopya çektiğini belirtmelerine rağmen hemen hemen bütün öğretmen adayları sınavlarda kopya çektiğini ileri sürmüşlerdir.

Akademik yaşamda istenmeyen davranışlar arasında baş sıralarda yer alan kopya hakkında yapılan çalışmalar son yıllarda artmaya başlamıştır. Yukarıda bahsedil-

len çalışmalardan başka, Kapıkıran (2005) ve Çetin (2007) üniversite öğrencilerinin kopya çekme davranışlarını incelemişlerdir. Çetin (2007) kopya çekme davranışını farklı değişkenler açısından incelediği çalışmasında, öğrencilerinin büyük çoğunluğunun her ders olmasa da bazı derslerin sınavında kopya çektiklerini, öğrencilerin kopya çekmeye yönelik tutumlarının, cinsiyet, devam ettikleri sınıf, bölüm derslerini önemli bulma durumu, bölümden memnun olma durumu ve derslere yönelik başarı algılarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Kapıkıran (2005), ise üniversite öğrencilerinin dürüstlük ve etik konularda, örneğin; “dürüstlük her zaman iyidir”, “suç işleyerek başarı kazanılmaz” görüşlerini belirtmelerine rağmen kopya çekme davranışı ile yukarıda bahsedilen etik davranışlar arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Yıldırım (1998), öğretmenlerle yüz yüze yaptığı mülakatlar sonucunda kopyanın sadece ortaöğretim ve yükseköğretimde değil ilköğretim düzeyinde de büyük bir sorun olduğunu ve bir kısım ilköğretim öğrencisinin kopyanın ne olduğunu bilmeden bilinçsizce kopya olayına karıştıkları bulgusuna ulaşmıştır.

Yapılan araştırmalar öğrencilerin kopya çekmeye yönelmesinde öğrencinin kendine güvensizliği, başaramama duygusu, dersten kalma korkusu gibi birçok nedenden dolayı kopyaya yöneldiklerini göstermektedir. Öğrencileri kopya çekmeye yönelten nedenlerden, belki de en önemlilerinden biri çocuklardaki öz-yeterlilik algısındaki eksiklik olabilir. Öz-yeterlilik, Bandura'nın davranış üstünde etkili olduğunu düşündüğü temel kavramlardan biridir ve öz yeterliğe, teknik olarak “algılanan öz-yeterlilik” denmektedir (Senemoğlu, 2007). Bandura (1977, 3), öz-yeterlilik “bireyin belli bir işi başarılı bir şekilde gerçekleştirmesi için gerekli etkinlikleri organize edip başarılı olabileceğine olan inanç” olarak tanımlamıştır. Bandura'ya göre, öz-yeterlilik bireyin içinde var olan davranışların ortaya çıkmasında ve yeni davranışların oluşmasında son derece önemlidir. Bandura'ya göre, öz-yeterlilik algısı bireyin:

- a) etkinliklerin seçimini,
- b) güçlükler karşısındaki sebatını,
- c) çabalarının düzeyini ve
- d) performansını etkilemektedir (Bandura, 1977, 3).

Zimmerman (1995), öz-yeterlilik algısının temel özelliklerini şöyle belirler:

1. Belirli bir işi gerçekleştirme konusundaki yargıları içerir.
2. Çok boyutlu ve farklı alanlarla bağlantılıdır.
3. Duruma bağlıdır, sabit değildir.
4. Normlar veya diğer ölçütlerden çok beklenen performans için belirlenen ölçütler temel alınarak ölçülür,
5. Etkinlik ya da göreve başlamadan önce ölçülmelidir (Akt:Bıkmaz, 2004, 290-295).

Senemoğlu (2007), öz-yeterlilik konusuna, sınava girme, yarışmaya katılma, bir sınıfta öğretmenlik yapma, bir topluluk önünde konuşma gibi öğrencilerin gelecekte karşılaşılabilecekleri güç durumlar karşısında ne derece başarılı olabileceklerine ilişkin kendi haklarındaki yargıları ve inançları olarak açıklama getirmektedir. Helmke (1989), öz-yeterlilik algısının okul öncesi çağlarda gelişmeye başladığını, sonra za-

manla geliştiğini, akademik deneyimin öz-yeterlilik algısının şekillenmesinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ifade etmektedir (Akt: Derman,2007). Gözütok ise (2007), “algılanan kendine yetme” olarak ele aldığı öz-yeterlilik kavramını işleri başarıyla tamamlayabilme yeterliğine ilişkin kişisel inanç olarak açıklamaktadır. Erdamar (2007), öz-yeterlilik algısının, bireyin seçeceği etkinlikleri, bir etkinlikte harcayacağı zamanı, bir zorlukla karşılaştığında göstereceği sebat süresini, kaygı ya da güven duygusunu etkilediğini belirtmektedir.

Pajares (2002), kendi öğrenme kapasitesine ve yeteneklerine dair şüphe duyan öğrenenlere kıyasla, bir beceriyi kazanma ya da bir konuyu öğrenmede yüksek düzeyde öz-yeterlilik algısına sahip olan öğrenenlerin, daha kolay uyum sağlamakta, daha sıkı çalışmakta, daha zorlayıcı öğrenme deneyimleri aramakta, zorluklarla karşılaştıklarında daha çok dayanıklılık ve başarı sergilemekte olduklarını belirtmektedir (Akt: Üredi ve Üredi, 2005).

Schunk (1991), öz-yeterlilik algısının bireyin etkinlik seçimini, harcanan çabanın düzeyini ve başarı durumunu doğrudan etkilediğini, inancına ve yeteneklerine ilişkin şüphe duyan öğrencilerin, yüksek öz-yeterlilik algısına sahip olan öğrencilere göre, okul öğrenmelerine daha zor uyum sağlamakta ve daha düşük başarı göstermekte olduklarını belirtmektedir (Akt: Altun, 2005,29). Ancak, Erdamar (2007), bireyde öz-yeterlilik düzeyinin yüksek olmasının gelecekteki etkinliklerde her zaman olumlu sonuçlar doğuracağını garanti etmeyeceğini açıklamaktadır. Erdamar (2007), kendisi hakkında hatalı inançları, yargıları olan birisinin etkinliklerinin de hatalı olacağına dikkat çekmektedir.

Bıkmaz (2004) öz-yeterlilik algılarının son yirmi yılda, özellikle öğretmen eğitimi alanında çalışan uzmanların önemli çalışma konularından biri olduğunu belirtmektedir. Klausmeier ve Allen’a göre (1978), öğretim ortamında başarının temel unsurlarından biri yeterlilik inancıdır. Öğretmenin öz-yeterlilik algısı, öğretimin niteliğini, kullanılan yöntem ve teknikleri, öğrencinin öğrenmeye katılımını ve öğrencinin öğretilenleri anlamasını etkilemekte, bu da öğrencilerin başarı durumlarını belirlemektedir (Akt: Üredi ve Üredi, 2005). Büyükduman’da (2006), öğretmenlerde öz-yeterlilik algısının hedeflenen davranışların öğrencilere kazandırılması için etkili bir öğrenme ortamı yaratabilmekte de büyük öneme sahip olduğunu belirtmektedir. Ashton (1984) öğretmenlerin öz-yeterlilik inançlarını, “öğrencilerin performanslarını etkileme kapasitelerine olan inançlar” olarak tanımlarken, başka hiçbir öğretmen özelliğinin öğrenci başarısı ile bu kadar tutarlı bir ilişki sergilemediğini belirtmektedir (Akt: Bıkmaz, 2004).

Woolfolk Hoy (1993), öğretmenlerin öz-yeterlilik algısını bir öğretmenin zor öğrenen öğrencilerin öğrenmesine yardım etmek için öğrencilere ulaşabileceği yönündeki inancı olarak ifade ederken, Browers ve Tomic (2000) ise, öğretmen öz-yeterlilik algısını öğretmen inançlarının öğrencilerin göstermiş olduğu davranışlara, akademik başarılarına, güç ya da yavaş öğrenen öğrencilerin öğrenme güdülerine olan etkileri olarak tanımlamaktadır (Akt:Karahan, 2008). Öğretmenlerin öz-yeterlilik al-

gıları sadece öğrencilerin başarı durumlarını değil kendilerini meslekte gösterecekleri başarı durumlarını da belirleyen önemli etkenlerden biridir.

Sonuç olarak, kopya çekme ilköğretimden yüksek öğretime kadar, hatta öğretmen yetiştiren kurumlardan, din adamı, tıp adamı yetiştiren kurumlara kadar oldukça yaygınlaşmış akademik yaşamı derinden etkileyen olumsuz/istenmedik bir davranış şeklidir. Kopya çekme davranışı ile öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları arasındaki ilişki araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı, öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları ile öz-yeterlilik algıları arasındaki ilişkiyi belirli değişkenler açısından ortaya koymaktır. Bu genel amaca yönelik alt amaçlar aşağıdadır:

1. Öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları ne düzeydedir?
2. Öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları;
 - a. Cinsiyet
 - b. Sınıf
 - c. Birinci ve ikinci öğretim
 - d. Branş değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algısı ne düzeydedir?
4. Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algısı;
 - a. Cinsiyet
 - b. Sınıf
 - c. Birinci-ikinci öğretim
 - a. Branş değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları ile öz-yeterlilik algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada durum tespitine yönelik betimsel nitelikli tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte veya şu anda var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 1999).

Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi'nde 2009-2010 eğitim öğretim yılında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğünü saptamak için farklı büyüklükteki evrenler için kuramsal

örneklem büyüklükleri çizelgesinden yararlanılmıştır. Çizelgede 50000 kişilik evrende %95’lik güven düzeyi için gerekli örneklem büyüklüğü 593 kişi, 5000 kişilik evrende %95’lik güven düzeyi için gerekli örneklem büyüklüğü ise 535 kişi olarak belirtilmiştir (Balci, 2000). Bu kriter temel alınarak, İlköğretim Bölümü; Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Anabilim Dalı, Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında okuyan birinci sınıftan 334 öğrenci (%51.5) ve dördüncü sınıftan 315 öğrenci (%48.5) örnekleme alınmıştır. Araştırmaya ilgili bölümlerden 344’ü (%53) birinci öğretim, 305’i (%47) ikinci öğretim olmak üzere toplam 649 öğretmen adayı katılmıştır. Adayların 439’u (%67.6)’sı kız, 210’u (%32.4)’ü erkektir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada Semerci (2003) tarafından geliştirilen “Kopya Çekmeye İlişkin Tutum Ölçeği” ile Schmitz ve Schwarzer (2000) tarafından geliştirilen ve Yılmaz, Köseoğlu, Gerçek ve Soran (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan “Öğretmen Öz-yeterlilik Ölçeği” ve araştırmacılar tarafından oluşturulan veri toplama aracı uygulanmıştır.

“Kopya Çekmeye İlişkin Tutum Ölçeği” (KOÇİ) 5’li likert tipinde hazırlanmış bir ölçektir. KOÇİ’nin KMO (Kaiser- Meyer-Olkin) değeri 0.87, Bartlett-testi 16059.3 ve Cronbach alpha 0.96 bulunmuştur. Kopya Çekmeye İlişkin Tutum Ölçeğinde 37’si olumlu, 30’u olumsuz olmak üzere toplam 67 madde yer almaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 67 en yüksek puan ise 335’dir. Ölçekten alınan düşük puan kopya çekmeye ilişkin olumlu tutumu, yüksek puan ise kopya çekmeye ilişkin olumsuz tutumu göstermektedir (Semerci, 2003).

Öğretmen Öz-yeterlilik Ölçeği’nde (ÖÖYÖ) ise, 5’li likert tipinde puanlanan 8 madde bulunmaktadır. Ölçeğin Cronbach-Alfa değeri 0.79 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 8, en yüksek puan 40’dır. ÖÖYÖ’den alınacak yüksek puan öğretmen öz-yeterliliğin yüksekliğini göstermektedir (Yılmaz, Köseoğlu, Gerçek ve Soran, 2004).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması 2009-2010 eğitim öğretim yılında Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesinde birinci ve dördüncü sınıfta okuyan 715 öğrenciye bir oturumda araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Uygulanan 715 ölçekten 66’sı uygun olarak doldurulmadığı için geçersiz kabul edilmiştir. Kalan 649 öğrencinin verdikleri yanıtlar bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu çalışmada kopya çekmeye ilişkin tutumlar ve öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları cinsiyet, sınıf, birinci ikinci öğretim, branş değişkenlerine göre verilerin analizi kapsamında betimleyici istatistiksel çözümlerinin yanı sıra bağımsız grup t-testi, tek faktörlü varyans ana-

lizi (ANOVA) ve korelasyon (Pearson Momentler Çarpımı) analizi gibi istatistiksel tekniklerle de belirli değişkenler açısından farklılaşma SPSS 17 paket programı kullanılarak sınanmıştır. Ayrıca, elde edilen bulgular var olan literatür ışığında yorumlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Uygulanan veri toplama araçlarından elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıda sunulmaktadır.

Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları ne düzeydedir?

Öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutum puanları ortalaması 213.49 bulunmuştur. Bu sonuç, ortalamanın üzerinde bir değeri ifade etmekle birlikte araştırmada öğretmen adayları söz konusu olduğundan dolayı çok yüksek bir puan değildir. Öğretmen adaylarının kopyaya ilişkin tutumlarının yeterince olumsuz olmadığı görülmektedir.

İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

a. Cinsiyet değişkenine göre öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları anlamlı farklılık göstermekte midir?

Tablo 1’de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farklılığın kız öğrenciler lehine olduğu ($\bar{X}=216.25$) görülmektedir.

Tablo 1. Kopya Çekmeye İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ort. (\bar{X})	s.s.	s.d.	t	p
Erkek	210	204.63	53.69			
Kız	439	216.25	46.11	647	2,85	,005

Anlamlılık düzeyi: $p<0,05$

b. Sınıf değişkenine göre öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları anlamlı farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t=.98$, $s.d.=647$, $p=.324$). Birinci sınıf öğrencilerinin kopya çekmeye ilişkin tutum puanlarının ortalaması ($\bar{X}=210.65$), dördüncü sınıf öğrencilerinin ise kopya çekmeye ilişkin tutum puanlarının ortalaması (\bar{X}

=214.45) olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda ortalamalar arasındaki farkın manidar olmamasına rağmen dördüncü sınıfların birinci sınıflara göre kopya çekmeye ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir. Bozdoğan ve Öztürk'ün (2008) çalışmasında da benzer olarak öğretmen adaylarının en çok ikinci (%40.7) ve üçüncü sınıflarda (%40.7) en az ise dördüncü sınıfta kopya çektikleri tespit edilmiştir.

c. Birinci ikinci öğretim değişkenine göre öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları anlamlı farklılık göstermekte midir?

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutum puanlarının ortalamaları arasında birinci ve ikinci öğretimde öğrenim görme değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farklılık birinci öğretim öğrencileri ($\bar{X}=218.50$) lehinedir.

Tablo 2. Kopya Çekmeye İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Birinci İkinci Öğretim Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

	N	Ort. (\bar{X})	s.s.	s.d.	t	p
Birinci Öğretim	344	218.50	41.56	647	3.35	,001
İkinci Öğretim	305	205.71	55.43			

Anlamlılık düzeyi: $p < 0,05$

d. Branş değişkenine göre öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları anlamlı farklılık göstermekte midir?

Branşlara göre öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutum puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Branş Değişkenine İlişkin Bazı İstatistikler

Branş	N	Ortalama (\bar{X})	s.s
Fen Bilgisi Öğrt	115	224.45	40.15
İlk Mat Öğrt	144	218.09	42.42
Sosyal Bilgiler Öğrt	158	202.65	57.75
Sınıf Öğrt	172	204.81	49.63
Okul Öncesi Öğrt	60	224.07	43.70
Toplam	649	212.49	48.95

Yapılan tek faktörlü varyans analizi sonucunda öğretmen adaylarının kopyaya ilişkin tutum puanları branş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir (Tablo 4).

Tablo 4. Kopya Çekmeye İlişkin Tutum Puanlarının Branş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	s.d	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	4	54440.271	13610.068		
Grupiçi	644	1498477.948	2326.829	5.849	,000
Toplam	648	1552918.219			

Anlamlılık düzeyi: $p < 0,05$

Bu farkların hangi branşlar arasında olduğunun bulunması amacıyla, grupların ortalama puanları için uygun bir çoklu karşılaştırma testi (post-hoc test) kullanılmıştır. Puanların dağılımına ilişkin grup varyansları eşit olmadığı için ortalama puanlarının çoklu karşılaştırılmasında Dunnett C testi kullanılmıştır. Bu analiz sonucunda, anlamlı farklılık gösteren gruplar: Fen Bilgisi Öğretmenliği ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliği arasında Fen Bilgisi Öğretmenliği lehine, Fen Bilgisi Öğretmenliği ile Sınıf Öğretmenliği arasında Fen Bilgisi Öğretmenliği lehine, Okul Öncesi Öğretmenliği ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliği arasında Okul Öncesi Öğretmenliği lehine farklılık bulunmuştur.

Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algısı ne düzeydedir?

Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin öz-yeterlilik puan ortalaması 22.09 bulunmuştur. Bu sonuç öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algılarının ortalamasının üzerinde olduğunu göstermektedir.

Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

a. Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algısı; cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algılarına ilişkin tutumları cinsiyet değişkenine göre kız öğretmen adaylarının lehine anlamlı farklılık göstermektedir (Tablo 5). Öğretmen öz-yeterlilik inanç puanları incelendiğinde kız öğretmen adaylarının ortalama puanları 22.29 iken erkek öğretmen adaylarının ortalama puanları 21.66'dır.

Tablo 5. Öğretmen Öz-Yeterlilik Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ort. (\bar{X})	s.s.	s.d.	t	p
Erkek	210	21.66	3.39			
Kız	439	22.29	3.12	647	2.34	,019

Anlamlılık düzeyi: $p < 0,05$

Gürkan ve Er'in (2009) öğretmen adaylarının fen ile ilgili öz-yeterlilik inanç düzeylerini incelediği araştırmada ise, fen öğretiminde öz-yeterlilik algısı ve sonuç beklentisi puan ortalamalarının analizi sonucunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Derman (2007), Yılmaz (2007), Denizoğlu (2008), Türk (2008) ve Karahan'ın (2008), çalışmalarında da öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

b. Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algısı; sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algıları sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir (Tablo 6).

Tablo 6: Öğretmen Öz-Yeterlilik Ölçeği Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

	N	Ort. (\bar{X})	s.s.	s.d.	t	p
1. Sınıf	334	21.58	3.19			
4. Sınıf	315	22.63	3.18	647	4.19	,000

Anlamlılık düzeyi: $p < 0,05$

Birinci sınıf öğrencilerinin öğretmen öz-yeterlilik puanlarının ortalaması 21.58, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise öğretmen öz-yeterlilik puanlarının ortalaması ise 22.63 bulunmuştur. Sınıf değişkenine göre öğretmen öz-yeterlilik puanlarının ortalamaları arasındaki farkın dördüncü sınıf öğrencilerinin lehine olduğu görülmektedir. Gürkan ve Er'in (2009) çalışmasında da öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları sınıflara göre karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın birinci ve üçüncü sınıflar arasında, birinci ve dördüncü sınıflar arasında olduğu tespit edilmiştir. Denizoğlu'da (2008) Fen Bilgisi öğretmen adayları ile yaptığı çalışmasında sınıf değişkenine göre birinci sınıf öğretmen adayları ile dördüncü sınıf öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları arasında dördüncü sınıf öğretmen adayları lehine anlamlı bir farklılık tespit etmiştir.

c. Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algısı; birinci ikinci öğretim değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algısı; birinci ikinci öğretim değişkenine göre birinci öğretim lehine anlamlı farklılık göstermektedir (Tablo 7). Birinci öğretim öğrencilerinin öğretmen öz-yeterlilik inanç puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 22.34$), ikinci öğretim öğrencilerinin öğretmen öz-yeterlilik inanç puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 21.81$) olarak bulunmuştur.

Tablo 7: Öğretmen Öz-Yeterlilik Ölçeği Puanlarının Birinci İkinci Öğretim Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

	N	Ort. (\bar{X})	s.s.	s.d.	t	p
Birinci Öğretim	344	22.34	3.32	647	2.08	,03
İkinci Öğretim	305	21.81	3.09			

Anlamlılık düzeyi: $p < 0,05$

d. Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algısı; branş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algıları branş değişkeni açısından tek faktörlü varyans analizi ile test edilmiştir. Bu analiz sonucunda, öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algısı puanları branş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir (Tablo 8-9).

Tablo 8. Branş Değişkenine Göre Bazı İstatistikler

Branş	N	Ortalama (\bar{X})	s.s
Fen Bilgisi Öğrt	115	21.20	1.65
İlk Mat Öğrt	144	21.38	2.58
Sosyal Bilgiler Öğrt	158	21.42	3.19
Sınıf Öğrt	172	23.07	3.59
Okul Öncesi Öğrt	60	24.42	3.98
Toplam	649	22.09	3.22

Bu farkların hangi branşlar arasında olduğunun bulunması amacıyla, grupların ortalama puanları için uygun bir çoklu karşılaştırma testi (post-hoc test) kullanılmıştır. Puanların dağılımına ilişkin grup varyansları eşit olmadığı için ortalama puanlarının çoklu karşılaştırılmasında Dunnett C testi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2002). Bu analiz sonucunda Sınıf Öğretmenliği ile Fen Bilgisi Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenlikleri arasında Sınıf Öğretmenliği lehine; Okul Öncesi Öğretmenliği ile Fen Bilgisi Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenlikleri arasında Okul Öncesi Öğretmenliği lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Okul Öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öz-yeterlilik algılarının diğer bölümlere göre yüksek olmasının nedeni daha kolay öğretmenliğe atanabilme ve özel sektörde de rahat iş bulabilme imkanlarına sahip olmaları olabilir.

Tablo 9. Öğretmen Öz-yeterlilik Algısı Bağımsız Örneklemeler için Tek-Faktörlü Varyans Analizi Tablosu

Varyans Kaynağı	s.d	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	4	721.860	180.405	19.302	,000
Grupiçi	644	6020.957	9.349		
Toplam	648	6742.817			

Anlamlılık düzeyi: $p < 0,05$

Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları ile öz-yeterlilik algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları ve Öğretmen Öz-yeterlilik algıları arasındaki ilişki Tablo 10’da verilmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algıları ile kopya çekmeye ilişkin tutumları arasında .115 oranında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu korelasyonun kopya çekmeye ilişkin tutumun .115’ ini öz-yeterlilik algısı ile açıklamak mümkündür. Ancak, bu korelasyonun düşüklüğü kopya çekmeye ilişkin tutumun, öz-yeterliliğin haricinde başka faktörler tarafından açıklanmasını da gerektirmektedir.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Kopya Çekmeye İlişkin Tutumları ve Öğretmen Öz-Yeterlilik Algıları Arasındaki Korelasyon

	Öğretmen Öz-yeterlilik İnançları	Kopya Çekmeye İlişkin tutum
Öğretmen Öz-yeterlilik İnançları	1,000	,115
Kopya Çekmeye İlişkin tutum	,115	1,000

Anlamlılık düzeyi: $p < 0,05$

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde öğretmen adaylarının sırasıyla cinsiyet, sınıf, birinci ikinci öğretim ve branş değişkenlerine göre öz-yeterlilik algıları ve kopya çekmeye ilişkin tutumları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre öğretmen adaylarının “Öğretmen öz-yeterlilik algıları” ile “Kopya çekmeye ilişkin tutumları” birlikte karşılaştırıldığında kız öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ile erkek öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermektedir. Kız öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik puanlarının yüksek olmasına rağmen, kopya çekmeye ilişkin tutumlarının da olumlu olması düşündürücüdür. Normalde kopya çekmeye yönelen öğrencilerin öz-

yeterlilik algısının düşük olması beklenirken; öz-yeterliliği yüksek olan öğrencilerin kopya çekme davranışına ilişkin tutumlarının olumlu olması, öz-yeterliliğin bazen istenmedik davranışları da ortaya çıkarmada etkili olduğunu düşündürmektedir.

Sınıf değişkenine göre öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları ile öğretmen öz-yeterlilik algıları birlikte incelendiğinde dördüncü sınıf öğrencilerinin öz-yeterlilik algıları beklenildiği gibi birinci sınıf öğrencilerine göre daha yüksek çıkmıştır. Kopya çekmeye ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen dördüncü sınıf öğrencilerinin kopya çekmeye ilişkin tutumları birinci sınıftakilere oranla daha olumludur. Son sınıf öğrencilerinin kopya çekmesine rağmen, ceza almayan ya da yakalanmayan öğrencilerin varlığı diğer öğrencilerin kopya çekmeye ilişkin tutumlarını dolaylı pekiştirmiş olabilir. Bandura (1986) sosyal öğrenme kuramında gözlemcilerin, izlediği modellerin davranışlarının pekiştirilmesinin gözleyenlerin benzer davranışlarını da olumlu yönde pekiştirdiğini ifade etmektedir. Bandura, bu pekiştirme durumuna “Dolaylı pekiştirme” adını vermiştir.

Birinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarına kıyasla kopya çekmeye ilişkin daha olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir. Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlilik algıları ile kopya çekmeye ilişkin tutumları birlikte değerlendirildiğinde birinci ikinci öğretim değişkenine göre birinci öğretim öğrencilerinin öz-yeterlilik algıları, ikinci öğretim öğrencilerinin öz-yeterlilik algılarından daha yüksektir. Aynı şekilde, kopya çekmeye ilişkin tutumları incelendiğinde öz-yeterliliği düşük olan ikinci öğretim öğrencilerinin kopya çekmeye ilişkin daha olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir. Birinci ikinci öğretim değişkeninde, öz-yeterliliği yüksek olan birinci öğretim öğrencilerinin kopya çekmeye meyilli olmaları cinsiyet değişkeninde olduğu gibi bazen yüksek öz-yeterlilik algısının öğrencileri istenmedik davranışları yapmaya yönelttiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmen adaylarının kopya çekmeye ilişkin tutumları branş değişkenine göre incelendiğinde ise anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Bu farklılık, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği arasında bulunmuştur. Branş değişkenine göre, Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinin diğer branşlara göre öz-yeterlilik puanlarının yüksek olması iş bulma/öğretmenliğe atanma olasılıklarının yüksek olmasından kaynaklanmış olabilir. Bölümler arasında kopya çekmeye ilişkin en olumlu tutuma sahip olan Fen Bilgisi Öğretmenliği öğrencileridir. Cinsiyet ve birinci ikinci öğretim değişkenlerinde olduğu gibi branş değişkeninde de Okul Öncesi Öğretmenliği öğrencilerinin öğretmen öz-yeterlilik algıları ile kopya çekmeye karşı tutumları arasında pozitif bir ilişkinin çıkması, (normalde öz-yeterliliği düşük olan öğrencilerin kopyaya meyilli olması gerektiği düşünüldüğünde) araştırılmaya değer bir konudur.

Öğretmen öz-yeterlilik algısı kopya çekmeye karşı tutumun anlamlı bir yordayıcısıdır denilebilir ($r=.115$). Öz-yeterlilik algıları ile kopya çekmeye yönelik tutumları arasındaki ilişkinin düşük olması öğretmen adaylarını kopya çekmeye iten başka faktörler olduğunu düşündürmektedir.

Kaynakça

- Altun, S. (2005). *Öğrencilerin öz düzenlemeye dayalı öğrenme stratejilerinin ve öz-yeterlilik algılarının öğrenme stilleri ve cinsiyete göre matematik başarısını yordama gücü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydoğan, İ. (2008). Küreselleşme ve Etkisi: Rus ve Kırım Tatar öğrencilerinin Tutum ve Davranışlarının Analizi. *Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (2) s.107-118).
- Bandura, A. (1977). *Self-efficacy: the exercise of control*. Newyork: Freeman.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bıkmaz, F. (2004) "Sınıf Öğretmenlerinin Fen Öğretiminde Öz Yeterlilik İnancı" Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması" *Milli Eğitim Dergisi sayı* 161. [http:// yayim. meb. gov. tr/ dergiler/161/bikmaz.htm](http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/161/bikmaz.htm) internet adresinden 15.05.2009 tarihinde alınmıştır.
- Bıkmaz, F.H. (2004). "Öz-yeterlilik inançları" Eğitimde bireysel farklılıklar. Ed: Kuzgun, Y. ve Deryakulu, D. Ankara: Nobel Yayıncılık..
- Bozdoğan, A.E. ve Öztürk, Ç. (2008). Öğretmen Adayları Neden Kopya Çeker? *İlköğretim Online*, 7(1), 141-149, 2008. WEB: <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- Büyükduman, F.İ. (2006). *İngilizce öğretmen adaylarının ingilizce ve öğretmenlik becerilerine ilişkin öz-yeterlilik inançları ve arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegam A Yayıncılık,
- Çetin, Ş. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Kopya Çekme Davranışlarını Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim*.175, s.129-142.
- Denizoğlu, P. (2008). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretimi öz-yeterlilik inanç düzeyleri, öğrenme stilleri ve fen bilgisi öğretimine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Derman, A. (2007). *Kimya öğretmeni adaylarının öz-yeterlilik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Gözütok, F.D. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Ekinoks.
- Gürkan, U., Er.K.O. Öğretmen Adaylarının Fen ile İlgili Öz Yeterlilik İnanç Düzeylerinin İncelenmesi". **Uluslararası 5. Balkan Eğitim ve Bilim Kongresi**. 2. Cilt. Syf. 567-570. 1-3 EKİM 2009 Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, EDİRNE/TÜRKİYE

- Kapıkıran, Ş. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Kopya Çekme ve Hile Yapma Davranışları İle Etik. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi: Pamukkale Üniversitesi*. WEB: http://www.pegem.net/akademi/bildiri_detay.aspx?id=100626
- Karahan, Ş. (2008). *Özel eğitim okullarında çalışan eğitimcilerin öz-yeterlilik algılarının ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (9. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaymakcan, R. (2002). İlahiyat Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Karşı Yaklaşımları. *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5, 121-138.
- Selçuk, Z. (1995). Bir Eğitim ve Rehberlik Sorunu. Okullarda Kopya Çekme. *Eğitim Yönetimi*, 1, 3 s.397-418.
- Semerci, Ç. (2003). Kopya Çekmeye İlişkin Tutum Ölçeği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (3), 1, 227-234.
- (2004). Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekmeye İlişkin Tutum ve Görüşleri. *F.Ü. Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18 (3), s.139-146.
- Semerci, Ç. ve Sağlam, Z. (2005). Polis Adaylarının Sınavda Kopya Çekmeye İlişkin Tutum ve Görüşleri (Elazığ İli Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (2), 163-177.
- Uçak, N.Ö. ve Birinci, G.H. (2008). Bilimsel Etik ve İntihal. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 2 (2) s. 187-204.
- Tayfun, A. ve Yazıcıoğlu, İ. (2008). Öğrencilerin Kopya Hakkındaki Görüşleri Üzerine Bir Araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yaz, 6(3), 375-393.
- Yangın, S. ve Kahyaoğlu, M. (2009). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Kopya Çekmeye Yönelik Tutum ve Görüşleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (21) 46-55.
- Yıldırım, K. (1998). Eğitimde Kopya Çekme Problemi. *VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*: Konya. WEB:http://www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=36758
- Yılmaz, G. (2007). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması deneyimlerinin fen öğretimi öz-yeterlilik ve sınıf yönetimi inançlarına olan etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türk, Ö. (2008). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin öz-yeterlilikleri ve mesleki doyumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.